

rinskih iseljenika u svijetu tragaju za svojim precima, za njihovim zavičajem kako bi našli obiteljski identitet i svoje korijene» (str. 20).

Način na koji autor uvodi čitatelja u cjelokupnu problematiku vrlo je zanimljiv. Tekstovi su ilustrirani zanimljivim fotografijama iz povijesti iseljništva: društva, iseljenička mjesta, rukopisi. Također su tablično prikazane statistike: godina iseljavanja, broj iseljenih Zlarinjana, broj povratnika.

Stvarna svjedočanstva iseljenika, o njihovoj prilagodbi novoj sredini i nostalgiji za rodnim krajem vjerno nam dočaravaju njihova pisma upućena rodbini i prijateljima. Autor je prepoznao njihovu vrijednost pa su sva pisma do kojih je mogao doći objavljena u knjizi kao dokazi postojanja jednoga imaginarnog svijeta u kojem se isprepleću vrijednosti staroga i novog društvenog okruženja.

Pod naslovom »Okupljanje u svijetu« autor govori o društvenom okupljanju iseljenika Zlarinjana, posebno u doba teških gospodarskih prilika u svijetu. Govori o iseljeničkim društvima, istaknutim pojedincima, simbolima identiteta i povezanosti iseljenika s otokom i regijom. Daje i kraći prikaz pojedinih povratnika iz svijeta i njihova doprinosa u svijetu.

Zanimljivi su i tekstovi o iseljavanju s otoka u druge hrvatske krajeve i na teritorij bivše Jugoslavije. Autor navodi da je veći broj Zlarinjana iselio u Šibenik i na istarsko područje, te u Beograd i Banju Luku. Ivan Lajić nadopunio je ovo poglavlje prilogom o suvremenom demografskom stanju na otoku Zlarinu.

Na kraju knjige autor nas upoznaje s likovima i sudbinama otočana, uz interesantne dodatke: pjesme i tekstove o Zlarinu.

Knjiga je zanimljivo štivo za širi krug čitatelja. Neobična i zanimljiva dizajna, napisana je jednostavnim jezikom, pregledno i sažeto. Iako nije pisana u znanstvenom diskursu, njena vrijednost počiva na prikupljenom jedinstvenome i bogatome materijalu koji autora svrstava u društvo uspješnih istraživača. Pravnici po profesiji, Duško Dean pokazao je

kako vlastitom privrženošću i ljubavlju prema rodnom otoku i njegovim stanovnicima pojedinac može pridonijeti očuvanju i promicanju kulturne baštine. Ovom knjigom iznova je oživio stare uspomene i dao zaslužno mjesto svim onim ljudima koji su promicali Zlarin, Dalmaciju i Hrvatsku u svijetu. Knjiga je također vrijedan izvor za istraživače migracija i iseljništva, kao i za povjesničare, demografe, sociologe i etnologe.

Duško Dean posvećuje ovu knjigu rodnom otoku Zlarinu i Zlarinjanima. Vjerujemo da će se mnogi Zlarinjani prepoznati u njoj, te da će mnogi potomci iseljenika između njenih korica pronaći odgovore na davno postavljena pitanja. Ako ova knjiga i ne potakne istraživače na sličan pothvat, svakako će biti zanimljiva i korisna svima koji žele saznati nešto više o otoku Zlarinu i njegovim stanovnicima.

Marina Perić

*Institut za migracije i narodnosti,
Zagreb*

Globalizations, god. 1, br. 1, rujan 2004.

Routledge, Taylor & Francis Group,
Abingdon, 119 str.

U doba kada postaje jasno da svijetom vladaju zakoni novog koncepta i nove paradigme, pojavljuje se časopis *Globalizations* kao važan doprinos razumijevanju složenih procesa globalizacije. Koncipiran kao multidisciplinarni prostor za rasprave, analize i istraživanja globalizacija, časopis će izlaziti dva puta godišnje (u rujnu i prosincu) u izdanju Routledgea, te pod uredničkom palicom Barryja Gillsa s Newcastle Universityja.

Časopis će objavljivati radove u kojima se propituju nova značenja globalizacije, napominje Gills u uvodnom uredničkom dijelu, objašnjavajući kako množina u naslovu časopisa ilustrira polazišnu premisu uredništva.

va – pronalaženje cijelog spektra definicija za pojam globalizacije. Polazeći od pretpostavke da postoji mnogo globalizacija, časopisom se otvaraju vrata istraživanju ne jednoga, nego niza procesa, te različitim interpretacijama i perspektivama, koje pak mogu konstruirati veći broj mogućih paradigmi. Naglašavajući multidisciplinarnost pristupa, Gills napominje da je namjera časopisa otvoriti prostor za što je moguće širu raspravu i analizu niza pitanja i problema vezanih uz složene procese globalizacije, te propitivanje mogućnosti koje ti procesi otvaraju za budući globalni razvoj. S tim u skladu, sadržaji časopisa značajno će pridonijeti razvoju novog područja u usponu – »kritičkim globalizacijskim studijima« ili »globalnim studijima« – te kreiranju novih modela obrazovanja i »globalizacije obrazovanja« (str. 2).

Prvi broj, objavljen u rujnu 2004. godine, donosi devet radova. U prvom tekstu, pod naslovom »Many Globalizations, One International Relations«, James N. Rosenau se zalaže za razvoj multidisciplinarnog pristupa u istraživanju višedimenzionalne prirode globalizacije, napominjući pritom kako je dinamika globalizacije takva da svaka specijalizacija postaje nemoguća. Autor sugerira da duboko ukorijenjene navike i ortodoksnost u profesionalnom znanstvenom radu znatno onemogućavaju multidisciplinarni pristup u istraživanju globalizacije i otežavaju 'preskakanje' granica vlastite discipline. Osnovno promišljanje Rosenaua polazi od toga da postoje mnoge globalizacije, ali samo jedni međunarodni odnosi, kritizirajući pritom osnovno polazište znanstvenika po kojem su država i društvo ograničeni i konačni entiteti, čime se ne uspijeva istražiti puni opseg svih fenomena koji danas obilježavaju svjetsku politiku.

»Gendered Frontiers of Globalization« naslov je drugog rada u kojem se autorica J. Ann Tickner kritički osvrće na postojeću dominantnu sliku globalizacije prema kojoj ona pripada elitističkoj kozmopolitskoj kulturi muškarca. Polazeći od ekonomskog aspekta glo-

balizacije, autorica nastoji identificirati njegove pozitivne i negativne utjecaje na položaj žena, te dati odgovor na pitanje zašto je nesrazmjerno velik broj žena izbačen iz ekonomskih globalizacijskih sila povezanih s neoliberalnom međunarodnom ekonomijom. Pored toga, nastoji ukazati na značajne napore ženskih socijalnih pokreta i nevladinih organizacija u kreiranju ravnopravnije globalne ekonomije.

U trećem radu, pod naslovom »Globalizing Debates: Bringing in Microencounters«, James H. Mittelman analizira različite oblike otpora neoliberalnoj globalizaciji, pri čemu u žarište stavlja do sada zapostavljeno područje suptilnih i prikrivenih otpora na mikrorazini. Otpor u obliku antiglobalizacijskih pokreta shvaća ne samo kao odgovor na globalizaciju nego i kao sastavni dio same globalizacije. Nasuprot tomu, mikrootpori se odnose na različita djelovanja i vjerovanja koja u sebi nose sumnju u održivost neoliberalne globalizacije i oni su latentni, difuzni, često neizraženi, intimni, lokalizirani. Raspravu o mikrootporima globalizaciji Mittelman ilustrira primjerima koje nalazi u suvremenom Japanu.

U četvrtom tekstu, Rolanda Robertsona i Davida Inglisa pod naslovom »The Global Animus: In the Tracks of World Consciousness« autori razmatraju svijest o pripadnosti svijetu kao cjelini, tj. »globalnom društvu« ili »globalnoj kulturi« koja se javlja u sve većeg broja ljudi pod utjecajem procesa globalizacije. Namjera je autora pokazati kako takav oblik svijesti nije proizvod zapadne moderne, već postoje povijesni korijeni svijesti o prirodi globaliziranog svijeta koji su bili prisutni već u antičkom grčko-rimskom svijetu. Grčko-rimska civilizacija stoga se može promatrati kao kolijevka ideje globalnosti koja se često pogrešno pripisuje isključivo modernom dobu. Autori ističu da upravo postojanje ideje o »svjetskoj duši« u grčko-rimskom dobu ilustrira oblike »globalne svijesti« i »globalnosti«, kao procesa »smanjivanja« svijeta i sve veće međupovezanosti koje su stari Grци i Rimljani bili itekako svjesni.

V. Spike Peterson u svom tekstu naslovljenom »Plural Processes, Patterned Connections« smatra kako postojeći *mainstream* analitički i disciplinarni okviri ne mogu dati potpuno razumijevanje velikog broja promjena koje donose globalizacijski procesi. Stoga iz feminističke kritičke perspektive pokušava pružiti novi kros-disciplinarni okvir za analizu globalizacija. Autorica razvija alternativu uskoj definiciji ekonomije identificirajući reproduktivnu, proizvodnu i virtualnu ekonomiju, te nastoji pokazati međusobnu povezanost svih triju tipova ekonomije u globaliziranom svijetu. Time nastoji dati objašnjenje nejednakih učinaka globalizacije i povećanja rasne, spolne i ekonomske nejednakosti unutar i između država.

»Globalizing History and Historicizing Globalization« naslov je šestog rada, autora Jerryja H. Bentleyja. U tekstu autor nastoji smjestiti razvoj naobrazbe povjesničara u povijesni kontekst, ističući kako se ona uglavnom usmjerava na iskustva nacionalnih zajednica, te uzima europsku modernu kao temeljno polazište u razumijevanju svijeta i njegova razvoja kroz vrijeme. Autor kritizira naobrazbu koja se fokusira isključivo na države ili lokalne zajednice kao jedinice, ističući kako je ona neadekvatna za razumijevanje niza suvremenih globalizacijskih procesa koji utječu na ljude, društva i svijet kao cjelinu.

U sedmom tekstu »Civilization: A Pathway to Peace?« Majid Tehranian polazi od dvaju središnjih pojmova suvremenih rasprava – globalizacije i civilizacije, za koje smatra da ih za bolje razumijevanje valja promišljati u pluralu. Koncept civilizacije se do sada koristio i kao ideološko sredstvo, i kao analitička kategorija, i kao pojam kojim se objašnjavalo dugo povijesno putovanje. Tehranian u radu propituje je li civilizacija kao analitička kategorija još uvijek upotrebljiva i jesu li koncepti Istoka i Zapada opravdani u kontekstu globalne civilizacije koja je na pomolu. Prema mišljenju autora vrednovanje ljudskog jedinstva u različitosti put je ka mirol-

jubivoj globalizaciji, što je trenutno narušeno patološkim vrednovanjem robe i fetišizmom identiteta.

Rad pod naslovom »Globalization Studies: Past and Future: A Dialogue of Diversity« koji potpisuje Jan Aart Scholte predstavlja sažetak rasprava vođenih na dvodnevnom okruglom stolu održanom u Centru za istraživanje globalizacije i regionalizacije u Warwicku u Velikoj Britaniji, a koje su okupile sudionike iz različitih zemalja i zastupnike različitih pristupa razumijevanju globalizacije. U nastojanju definiranja razvoja studija globalizacije kao novog akademskog i istraživačkog područja, rad donosi propitivanja i razumijevanja triju ključnih pitanja u istraživanju globalizacije – definiciju, metodologiju i normativno određenje.

U zadnjem radu naslovljenom »This is the House that Jack Built: Non-integrated Health Policies in an Integrated World« autori Joan E. Paluzzi i Paul E. Farmer na primjeru globalne epidemije AIDS-a žele naglasiti da koncept integracije ima neprocjenjivu vrijednost u oblikovanju odgovora na bilo koji svjetski zdravstveni problem. Integracija je, prema autorima, moguća u različitim područjima: integracija globalnog odgovora na AIDS, integracija lokalnog iskustva u razumijevanju i interveniranju, integracija indikatora putem kojih je moguće definirati iskustvo i oblikovati odgovor. Autori se zalažu za razvoj globalne zdravstvene politike čime bi se uspostavila čvrsta kontrola širenja epidemije na globalnoj razini.

Časopis *Globalizations* otvoren je za objavljivanje priloga vrsnih znanstvenika i istraživača, ali se posebice ohrabruju doprinosi mladih znanstvenika i aktivista. Svoju će publiku zasigurno pronaći među onima koji se iz raznih aspekata bave izučavanjem globalizacije, kao i svima koji žele dobiti uvid u svu kompleksnost procesa u suvremenom svijetu.

Davorka Vidović